

ЛЕГКИЙ О.
*Україно-нідерландський факультет економіки та менеджменту
група МУНІД-21*

Науковий керівник:
к.іст.н., доцент Гурик М. І.

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується глибокими, докорінними змінами у всіх основних сферах громадського життя. Ці зміни зумовлюють гостру необхідність гармонізації інтересів різних соціальних груп, суспільства в цілому і владних структур цивілізованим неконфліктним шляхом, що забезпечує можливості для формування і розвитку громадянського суспільства. Таким шляхом є, насамперед, утвердження суспільних відносин партнерського типу. Тому аналіз проблеми партнерської взаємодії як фактора, що створює умови для збереження політичної стабільності, динамічного розвитку економіки і соціальної сфери, формування громадянського суспільства набуває особливої **актуальності**.

Громадянське суспільство — це спільність вільних, незалежних, рівноправних людей, кожному з яких держава забезпечує юридичні можливості бути власником, користуватися економічною свободою та надійним соціальним захистом, іншими правами та свободами, брати активну участь у політичному житті та в інших сферах життєдіяльності людини і громадянина.

У теоретичному плані постає питання співвідношення соціального партнерства і колективного трудового права. Звісно предмет соціального партнерства ширший за своїм змістом предмета колективного трудового права. Останнє регулює лише питання застосування найманої праці, а предметом соціального партнерства можуть бути також сфера соціального забезпечення, охорони здоров'я тощо.

Як вже було сказано, стрижнем соціального партнерства є принцип співробітництва між роботодавцями і найманими працівниками, який реалізується у формах проведення переговорів, укладення колективних

договорів та колективних угод, узгодження проектів нормативно-правових актів, консультацій при прийнятті рішень соціальними партнерами на всіх рівнях. До сфери соціального партнерства входять: досягнення консенсусу з питань забезпечення зайнятості, створення додаткових робочих місць, організації оплачуваних громадських робіт, захисту населення від безробіття; застосування найманої праці з дотриманням техніки безпеки, вимог з охорони здоров'я працівників у процесі праці, прав працівників на своєчасне отримання заробітної плати.

Яскравим прикладом соціальної діяльності держави і підприємців є *Швеція*, основу соціальної політики якої складає принцип «соціальної солідарності»: «сильний допомагає слабкому». Справляння податків проводиться за прогресивною шкалою і становить у середньому близько 1 / 3 зарплати, а у високооплачуваних категорій; 40%. Держава і громадські фонди забезпечують фактично безкоштовну охорону здоров'я і освіти. Найнижча заробітна плата в країні 10 тис. крон, найвища 50 тис. крон, тобто співвідношення 1:5.

Специфічним видом соціального партнерства є *трипартизм* (ці поняття навіть деколи ототожнюються): до звичних партнерів – працівників і працедавців приєднуються і представники держави. Ця співпраця може здійснюватися як регулярно, так і нерегулярно в галузі, регіоні або країні в цілому. У багатьох країнах регулювання соціально-трудових відносин відбувається завдяки утворенню спеціальних органів. Наприклад, у Франції - Економічна та соціальна рада, у Бельгії - Національна рада по праці, у Великобританії - Національна рада економічного розвитку і т. д.

До найбільш складних проблем, які безпосередньо стосуються становлення системи соціального партнерства в Україні, слід віднести ситуацію на українському ринку праці. Високий рівень страйків, зростання кількості безробітних не можуть сприяти політиці співробітництва. З огляду на зарубіжний досвід пропонуються такі попереджувальні та регулюючі заходи: часткове або повне відшкодування витрат роботодавцям на заробітну плату висококваліфікованих категорій робітників; безкоштовна для підприємства та

робітника перепідготовка кадрів у державних закладах; створення на підприємствах режимів добровільного графіку робіт в умовах неповного робочого часу.

Одним із найважливіших інструментів соціального партнерства виступає *діалог*. У партнерській взаємодії діалог виконує функцію забезпечення. На загальнонаціональному і регіональному рівнях діалог набуває форм конференцій, різного роду “круглих столів”, обговорення актуальних проблем у пресі, телеконференцій, Інтернет, за участю представників державних органів, неурядових громадських організацій, представників бізнесу, наукового співтовариства, фінансових установ, представників різних соціальних груп і засобів масової інформації. Тут партнерська взаємодія забезпечує прямі й зворотні зв'язки інститутів громадянського суспільства і державних структур.

Метою діалогу є *згода (консенсус)* між партнерами, яка досягається шляхом знаходження компромісу, у якому реалізуються основні принципи партнерської взаємодії: добровільності, рівноправності, взаємної корисності та відповідальності. Компроміс, будучи способом урегулювання конфлікту, є, насамперед, процедурою цивілізованої партнерської взаємодії, оскільки припускає взаємні поступки сторін, як прояв їхнього взаємного визнання.

Таким чином, обґрунтовується, що механізм партнерської взаємодії характеризує динамічну структуру партнерської взаємодії, що дозволяє використовувати його для визначення ролі партнерства у процесі становлення громадянського суспільства. Логіка держави-партнера передбачає гнучку структуру на противагу жорсткій централізації. Децентралізація є необхідною умовою забезпечення двосторонньої комунікації, солідарності та опосередкування інтересу. Існує ризик, що передача більших повноважень на нижчі рівні буде способом скинути невирішені проблеми. Тому на всіх суспільних рівнях організації влади необхідно розвинути лідерську конкуренцію, просвітництво, самоорганізацію, і тоді децентралізація наступить як наслідок зростання інтересів громад та конкуренції нових поколінь еліти.